

Kış / Winter 2024
Cilt / Volume 14
Sayı / Issue 1

ISSN 2146-331X

Psikiyatride Güncel yılda dört kez (Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim) yayımlanan yaygın süreli bilimsel yayındır.
Four issues published annually: January, April, July, October

TPD adına Sahibi ve Sorumlu Müdürü / Published by Psychiatric Association of Turkey
Ejder Akgün Yıldırım

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü- Genel Yayın Yönetmeni / Publishing Manager - Editor - in - Chief
Mustafa Sercan

Yayın Yönetmenleri / Editors
Simavi Vahip, Ömer Aydemir, Timuçin Oral

Yardımcı Yayın Yönetmenleri / Associate Editors
Gamze Akçay Oruç, Sedat Batmaz, Pınar Çetinay Aydın, Artuner Devenci, Burcu Rahşan Erim, Aylin Ertekin Yazıcı, Serhan Işıklı, Damla İşman Haznedaroğlu, Özlem Kuman Tunçel, Medine Yazıcı, Neşe Yorguner

Bu sayıyı yayına hazırlayan yaygın kurulu üyeleri/ Editorial board members who prepared this issue for publication
Aylin Ertekin Yazıcı, Burcu Rahşan Erim

Konuk Yayın Yönetmen(ler)i/ Guest editor(s)
Sedat Batmaz

Danışma Kurulu / Advisory Board

Aseha Akdemir, <i>İstanbul</i>	Can Cimilli, <i>İzmir</i>	Münevver Hacıoğlu Yıldırım, <i>İstanbul</i>	Devran Tan, <i>İstanbul</i>
Fisun Akdeniz, <i>İzmir</i>	Ayşen Esen Danacı, <i>Manisa</i>	Cem İncesu, <i>İstanbul</i>	Serap Erdoğan Taycan, <i>İstanbul</i>
Erhan Akıncı, <i>İstanbul</i>	Murat Demet, <i>Manisa</i>	Aybeniz Civan Kahve, <i>Ankara</i>	Cengiz Tuğlu, <i>Edirne</i>
Tunç Alkın, <i>İzmir</i>	Halise Devrimci Özgüven, <i>Ankara</i>	Umut Karasu, <i>Balıkesir</i>	Zeliha Tunca, <i>İzmir</i>
Ali Ercan Altınöz, <i>Eskişehir</i>	Neşe Direk Tecirli, <i>İstanbul</i>	İsmet Kırpınar, <i>İstanbul</i>	Raşit Tükel, <i>İstanbul</i>
Vesile Altınyazar, <i>Aydın</i>	Yunus Emre Dönmez, <i>Malatya</i>	Işın Baral Kulaksızoğlu, <i>İstanbul</i>	Işıl Vahip, <i>İzmir</i>
Elif Anıl Yağcıoğlu, <i>Ankara</i>	Servet Ebrinç, <i>İstanbul</i>	Fatih Öncü, <i>İstanbul</i>	Yankı Yazgan, <i>İstanbul</i>
Cem Atbaşoğlu, <i>Ankara</i>	Hayriye Elbi, <i>İzmir</i>	Özlem Özcan, <i>Malatya</i>	Olca Yazıcı, <i>İstanbul</i>
Ayşe Devrim Başterzi, <i>İstanbul</i>	Turan Ertan, <i>İstanbul</i>	Osman Özdel, <i>Denizli</i>	Mustafa Yıldız, <i>Kocaeli</i>
Adem Bayrakçı, <i>İzmir</i>	Cüneyt Evren, <i>İstanbul</i>	Özen Önen Sertöz, <i>İzmir</i>	Şahika Yüksel, <i>İstanbul</i>
Sezai Berber, <i>Ankara</i>	Peykan Gençoğlu Gökalp, <i>İstanbul</i>	Şebnem Pırıldar, <i>İzmir</i>	
Tolga Binbay, <i>İzmir</i>	Leyla Gülseren, <i>İzmir</i>	Hüseyin Soysal, <i>İstanbul</i>	
Ömer Böke, <i>Samsun</i>	Şeref Gülseren, <i>İzmir</i>	Bengi Semerci, <i>İstanbul</i>	

"Danışma Kurulu Psikiyatride Güncel'in önceki sayılarında Konuk Yayın Yönetmeni olarak görev üstlenmiş meslektaşlarımızdan oluşur."

Yazışma adresi / Corresponding address

İşçi Blokları Muhsin Yazıcıoğlu Cad. No: 57
Regnum Sky Tower K: 8 D: 19 06530 Çankaya - Ankara
Tel. 0312 468 74 97
www.psikiyatri.org.tr

e-posta:

ymsercan@gmail.com

Grafik Tasarım ve Yayın Hizmetleri / Publishing Services

BAYT Bilimsel Araştırmalar Basın Yayın ve Tanıtım Ltd. Şti.
Ziya Gökalp Cd. 30/31, 06420 Kızılay, Ankara
Tel : 0 312 431 3062
Faks : 0 312 431 3602
e-posta : info@bayt.com.tr

Baskı / Printing

Sözkesen Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
İvedik Organize Sanayi 1518, Sk., Mat-Sit İş Merkezi
No:2/40, Yenimahalle-Ankara
Tel: 0-312 395 21 10
Matbaa Sertifika No: 49363

Baskı Tarihi: Aralık 2023

yazarlara bilgi

psikiyatride güncel

Amaç ve Hedefler

psikiyatride güncel Türkiye Psikiyatri Derneği tarafından çıkarılan bir Sürekli Eğitim / Sürekli Mesleki Gelişim Dergisidir. Temel amacı ruh hekimliği alanında ülke genelinde gereksinim duyulan uzmanlık eğitimi ve sonrasında mesleki eğitime sürekli ve düzenli bir şekilde katkıda bulunmaktır. Dergimiz güncel ve gereksinim duyulan konularda, uygulamaya dönük ve bilimsel bilgi ve gelişmeleri derlemeyi, araştırma ve kanıtların yeterli olmadığı alanlarda uzman deneyimlerini aktarmayı hedefler. Güncel bilgi ve gelişmelerin psikiyatri çalışanlarına hızla ulaşmasının, hizmet alan hastalarımıza yönelik uygulamaların kalitesini yükseltmesi en temel amaçtır.

psikiyatride güncel'in her sayısı bütünlüklü bir konuya ayrılmıştır. Derginin dili Türkçedir.

Yazarlara Bilgiler

Makaleler / Yazılar

- Derginin ağırlıklı olarak eğitimi hedeflediği dikkate alınarak makale yazarı olacak kişilerin öğretim üyesi ya da uzman hekim olması gerekmektedir. Konu gerektirdiğinde psikiyatri dışı alanlardan davet edilecek yazarların da aynı ilke temelinde eş derecede eğitilmiş ve deneyimli (doktora ve üstü dereceli) olması koşulu aranır.
- Her makale/yazı için yazar sayısı en çok iki (2) olabilir.
- Her sayının Konuk Yayın Yönetmen(ler)i aynı zamanda içerik değerlendirecilerden biri olacaktır, o sayıda yazar olması istenmemektedir.
- psikiyatride güncel Türkçe'nin bilim dili olarak gelişmesini desteklemektedir. Yazılarda kullanılacak sözcüklerin ve bilimsel terimlerin olabildiğince Türkçe olmasına ve yabancı sözcüklü terimlerin Türkçelerinin yeğlenmesine çaba gösterilmesi önerilir.
- Yazıların, klinisyenleri ve ağırlıklı olarak uzmanlık ve sonrası eğitimi hedef olarak kaleme alınmasına özen gösterilmesi önerilir.
- Yazılarda okumayı, anlaşılmayı ve sonuçta eğitimi kolaylaştıracak tablo ve şekiller kullanılması önerilir.
- Yazılar konuk yayın yönetmen(ler)i ve yayın kurulu üyelerince akran değerlendirmesinden (peer review) geçirilecektir.
- Konuk yayın yönetmen(ler)i ve yardımcı yayın yönetmenleri yazıları bilimsel içerik ve sunum biçimi yönünden değerlendirmekte ve danışmanlık vermektedir. Genel yayın yönetmeni de biçim ve içerik yönünden kabul edilmiş yazıya dil yönünden değerlendirme ve danışmanlık yapmaktadır.

- Derginin ilgili sayısında kapsamı tamamlamak ve bütünlüğü sağlamak için Konuk Yayın Yönetmen(ler)inin ve Genel Yayın Yönetmeni ve Yardımcı Yayın Yönetmenlerinin önerilerde bulunma ve düzeltme hakkı saklıdır.
- Yazılardaki görüşler yazarları bağlar.
- Yazıların tamamlanmış şeklinin her yazar tarafından dijital formda eposta yoluyla ya da taşıyıcı bellekte kayıtlı olarak Konuk Yayın Yönetmen(ler)ine iletilmesi gerekir.

Yazar(lar)ın sorumluluk ve hakları

- Yazar(lar), **psikiyatride güncel** Yayın Kurulu'nca belirlenmiş bir konuda, bir yazı yazma görevini üstlenmiş, konusunda uzman (ya da doktoralı) bir ya da iki kişidir.
- Yazar(lar) Yayın Kurulu'nun belirlediği konu başlığı kapsamında içinde Konuk Yayın Yönetmen(ler)inin yayın kuruluna önerdiği kişilerdir ve üzerlerinde Konuk Yayın Yönetmeni ile Yayın Kurulu arasında bir uzlaşma sağlanmış olmalıdır.
- Yazar(lar) yazıların hazırlanmasında Konuk Yayın Yönetmen(ler)i ile işbirliği kurar, yazıları zamanında tamamlar. Yazılar tamamlandığında Konuk Yayın Yönetmen(ler)inin içerik ve yazım kuralları bakımından yazının dergiye uygunluğunu sağlayıcı önerilerini uygular ve gerekli düzeltmeleri yapar.
- Yazar(lar) görevi kabul ettiklerinde söz konusu sayı içeriğini hazırlama işini yüklediklerini, bununla ilgili sorumlulukları üstlendiklerini bildirir "Yazar Yüklenim Sözleşmesi"ni imzalar.
- Yazar(lar) yazıların teslimi ile birlikte "Telif Hakları Devir Sözleşmesi"ni imzalayarak sayının tüm yayın haklarını Türkiye Psikiyatri Derneği'ne devrederler.
- Türkiye Psikiyatri Derneği Konuk Yayın Yönetmen(ler)ine aşağıda belirtilen yöntemle yayın haklarının karşılığını verir:
 - Ulusal Psikiyatri Kongresi ya da TPD Yıllık Toplantı/Bahar Sempozyumlarına katılım desteği: Derginin ocak ve nisan sayısında yer alan yazılar izleyen TPD Yıllık Toplantısı/Bahar Sempozyumunda; temmuz ve ekim sayısında yer alan yazılar ise izleyen Ulusal Psikiyatri Kongresi'nde düzenlenecek "Etkileşimli Toplantılarda" nitelikli bir eğitim etkinliği olarak sunulur. Konuk Yayın Yönetmen(ler)inin ve Yazarların (İki yazarlı yazılar için yazarlardan birinin) bu toplantılarda görev almasını istenecek ve bu toplantılarda görev alanların ilgili tüm Kongre katılım giderleri Türkiye Psikiyatri Derneği tarafından karşılanacaktır.
 - Her bir yazar ve konuk yayın yönetmenine basılmış dergiden kişi başı 2(iki)şer adedi ücretsiz olarak kargo ile gönderilir.
 - Her bir yazarın o sayıda basılmış yazısının pdf kopyası kendisine gönderilir.

Zaman sınırlamalarının önemi

- Derginin işlevselliği zamanında basılması ve düzenli yayımlanmasına bağlıdır. Bu bağlamda yazıların zamanında teslim edilmesi temel önemdedir. Yazıların zamanında tamamlanmasından her yazının yazar(lar)ı, sayının bütününden de Konuk Yayın Yönetmen(ler)i sorumludur. Bu sorumluluklar imzalanan sözleşmelerle yüklenilir.
- Belirlenmiş tarihten en çok bir haftalık süre geçtiğinde zaman aşımı gerçekleşmiş olur.
- Zamanında tamamlanmama durumunda alınacak önlemler ve yaptırımlar konusunda Konuk Yayın Yönetmen(ler)i, Yayın Yönetmeni ve Yayın Yönetmen yardımcılarını birlikte karar verir.

Yazıların içermesi gereken alt bölümler:

- Başlık (Türkçe ve İngilizce):** Konuyu iyi anlatan, çok uzun olmayan, okuyucunun ilgisini çeken, yaratıcı bir başlık kullanılması önerilir. İngilizce başlığın Türkçe anlamı anlam çevirisiyle karşılaması amaçlanmalıdır.
- Yazar(lar):** Yazar ad ve soyadının unvan ve çalışılan kurum bilgisi olmadan yazılması istenmemektedir.
- Yazar(lar)ın ORCID No:** Yazarların ORCID numaralarını eklemeleri gerekmektedir.
- Yazar(lar)ın kısa özgeçmişi:** Yazar(lar)ın özgeçmişinde alınıp yılları ile birlikte unvanlarına ve halen çalıştıkları kuruma yer vermeleri beklenir.
- İletişim adresi:** Tercihen birinci yazarın iletişim adresi/e-posta adresi belirtilmelidir.
- Anahtar sözcükler (Türkçe ve İngilizce):** Index Medicus'a göre belirlenmiş en az 3 en çok 6 anahtar sözcük seçilmelidir.
- Özet (Türkçe ve İngilizce):** Özetlerin her biri 200 sözcükten az, 250 sözcükten çok olmamalıdır.
- Yazı:** Her yazının en az 8, en çok 12 sayfadan oluşması öngörülmüştür. Yazıların belirtilen sayfa sayıları **kaynaklar**, **tablolar** ve **şekiller** hariç tutularak ve **tek aralıkla** yazılması biçime göre verilmiştir. Yazıların **12 font** büyüklüğünde ve **Times New Roman fontunda** kaleme alınması gerekmektedir.
- Yapın-yapmayın:** Yazıda konu elveriyorsa yazıdaki olumlu ve olumsuz önerilerin listelendiği tablolar konulmasından hoşnut olacağız.
- Olgu sunumu:** Her yazının sonunda konu ile ilgili bir olgu sunumuna yer verilmesi beklenmektedir. İşlenen konuyu iyi bir şekilde örnekleyen

yazarlara bilgi

bir olgu, tek aralık ve A4 boyutunda bir sayfaya sığacak şekilde yazılmalıdır. Gerçek hasta örneklerinde hasta kimliğinin anlaşılmasını sağlayacak önlemler özenle alınmalıdır.

- **Tablolar, şekiller ve resimler:** Yazılarda okumayı, anlaşılmasını ve sonuçta eğitimi kolaylaştıracak tablo ve şekillerin her biri en sonda ayrı sayfalarda verilmeli ve metin içinde gereklileri yerler belirtilmelidir.
- **Alıntı pencerelerine metinden cümle önerileri:** Her makalenin içinde 5-8 alıntı penceresi oluşturulacak ve bu pencerelerde yazının içinde bazı cümleler/kısa paragraflar okuyucunun konuya ilgisini çekmek üzere bu pencerelerde ayrıca verilecektir. Bu nedenle yazarların bu doğrultuda yapacakları öneriler konuk yayın yönetmen(ler)i ile yayın yönetmenlerine yardımcı olacaktır. Bu alıntı pencerelerine alınacak cümle ya da cümlelere ilişkin önerilerin yazarlar tarafından ayrı bir sayfada sunulması beklenmektedir.
- **Kaynaklar:** Kaynak gösterimi ve Kaynak Künyesi Yazım Kuralları örnekleri için aşağıdaki “Kaynak Yazım Kuralları” bölümüne bakınız.

Kaynak Yazım Kuralları

Kaynak gösterme araçları

psikiyatride güncel hem yazar hem yayıncı bakımından sağladığı kolaylıklar nedeniyle makale hazırlanırken kaynak gösterme araçlarının kullanımını desteklemektedir. Bu nedenle **psikiyatride güncel** kaynak gösterme kuralları iki ayrı yazılıma uyarlanmıştır. Şu bağlantıda **Mendeley** ve **End-note** araçlarının kaynak göstermede nasıl uygulanacağı ile ilgili açıklamaları bulabilir, **psikiyatride güncel** için hazırlanmış kaynak gösterme dosyalarını indirebilirsiniz: <https://bit.ly/pgkaynakpogramlari>

Metin içinde Kaynak gösterimi

- Kaynak gösteriminde Vancouver Stili kullanılacaktır.
- Kaynaklar metin içerisinde çıkış sırasına göre numaralandırılacaktır.
- Metin içinde numaralar üst simge niteliğinde yazılacaktır. Örnek: ¹.

Kaynaklar Listesinde Kaynak Künyesi Yazım Kuralları

- Yazıda kullanılacak kaynak sayısının en az 20, en çok 80 olmasına özen gösterilmelidir. Bu sınırlara uyulmasına ilişkin istisnai durumlarda yazar(lar), Konuk Yayın Yönetmeni ve Genel Yayın Yönetmeni ortaklaşa karar verirler.
- Kullanılan kaynakların listesi yazının bitiminde “Kaynaklar” başlığı altında verilir.

- Kaynak künyesi yazımında Vancouver Stili kullanılır.
- Kaynaklar metin içinde çıkış sırası dikkate alınarak numaralanır. Bu numaralar Kaynaklar Listesinde yuvarlak parantez içinde verilir. Örnek: (1)
- Kaynak Listesinde yazarların ilk dokuzunun adları yer almalı ve daha sonraki yazarların adı yerine ve ark. yazılmalıdır.
- Kaynaklar yazılırken Vancouver stiline göre dergi isimleri kısaltma olarak yazılmalıdır. Dergi ismi kısaltmaları için pubmed ya da web of science’den yararlanılabilir. İlgili linkler aşağıda gösterilmiştir:
- <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/nlmcatalog/journals/>
- https://images.webofknowledge.com/images/help/WOS/A_abrvjt.html
- En sık kullanılan kaynak türleri olan “dergide yayımlanmış makale, kitap, editörlü kitap bölümü, yayımlanmamış tez, toplantıda sunulan bildiri ya da poster, dergide makale (elektronik), kitap (elektronik)” gibi kaynakların verilme biçimine ilişkin kurallar ve örnekler aşağıda verilmiştir. Bu örnekler dışında yer alan kaynak türlerine ilişkin yazım kuralları için Vancouver Yazım Stilinin daha ayrıntılı yer aldığı kaynaklara başvurulabilir.

Dergide Makale (Basılmış)

Yazar(lar). Dergide basılmış makalenin adı. Derginin adı [kısaltma olarak ve italik] Yayın yılı; Cilt numarası [Sayı]; Makalenin sayfa numaraları.
Örnek: Oral ET, Vahip S. Bipolar depression: an overview. *Drugs* 2004; 7(9): 846-50.
Örnek: Trull TJ, Durrett CA. Categorical and Dimensional Models of Personality Disorder. *Annu Rev Clin Psychol* 2005; 1(1): 355-80.

Kitap

Yazar(lar). Kitap adı Seri başlığı ve numarası [bir serinin parçası ise]. Kaçınca baskı olduğu (ilk baskı değilse). Yayımlandığı/basıldığı yer (birden fazla yer belirtilmişse ilk belirtilen yer adı); Yayıncı kuruluş; Yayın yılı.
Örnek: Goodwin FK, Jamison KR. Manic-Depressive Illness: Bipolar Disorders and Recurrent Depression. İkinci Baskı. New York: Oxford University Press; 2007.

Editörlü Kitapta Bölüm

Bölüm yazar(lar). Bölüm başlığı. Editör(ler) [kişi adlarından sonra daima (ed.) yazınız] Kitap adı [italik]. Seri adı/başlığı ve sayısı [bir serinin parçası ise] Kaçınca baskı olduğu. Yayın yılı. Sayfa numaraları.
Örnek: Jefferson JW, Greist JH. Lithium. Sadock BJ, Sadock VA (ed) Kaplan & Sadock’s Comp-

rehensive Textbook of Psychiatry’de. 7. Baskı. Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins; 2000. 2377-90.

Yayımlanmamış Tez

Yazar. Tez adı [italik]. (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi) ibaresi. Uzmanlık eğitimi alınan şehir adı; Uzmanlık eğitimi aldığı kurum adı; Tez kabul yılı.
Örnek: Sercan M. Depresif Bozukluklarda Bedensel Belirtilerin Önemi. (Yayımlanmamış uzmanlık tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi; 1987.

Toplantıda Sunulan Bildiri ya da Poster

Yazar(lar). Bildiri adı. Kongre adı [italik], Kongre tarihi, Kongrenin yapıldığı yer.
Örnek: Sercan M, Ger C, Oncu F, Bilici R, Ural C. Immigration and Violence by Mentally Disordered Offenders. World Psychiatric Association International Congress, July 12 – 16 2006, İstanbul.

Çevrimiçi kaynak gösterimi

Dergide Makale (Elektronik): Çevrimiçi makale, basılı olan ile aynı ise basılı olan kaynak gösterilmelidir. Farklılık varsa çevrimiçi olan kullanılır. Dergi makalesinin bir DOI (digital object identifier) numarası varsa URL adresi yerine onu kullanınız.
Yazar(lar). Dergide basılmış makalenin adı. Derginin adı [italik] [Internet] Yayın yılı; Cilt numarası; (Sayı) Makalenin sayfa numaraları. Ulaşılabileceği adres: URL ya da DOI [Erişim tarihi];

Örnekler:

- (1) Arrami M, Garner H. A tale of two citation. *Nature* (Internet)2008;451(7177):397-399. Ulaşılabileceği adres: <http://www.nature.com/nature/journal/v451/n7177/full/451397a.html> [Erişim tarihi 20 Ocak 2008].
- (2) Wang F, Maidment G, Missenden J, Tozer R. The novel use of phase change materials in refrigeration plant. Part1: Experimental investigations. *Applied Thermal Engineering*. [Internet] 2007;27(17-18): 2893-2901. Ulaşılabileceği adres: doi:10.1016/j.applthermaleng.2005.06.011. [Erişim tarihi 14 Temmuz 2008].

Kitap (elektronik)

Yazar(lar)/Editör [editör ise isimden sonra (ed.) yazınız] Başlık [italik] Seri adı/başlığı ve sayısı [bir serinin parçası ise] Kaçınca baskı olduğu [birinci baskı değilse] [Internet] Yayımlandığı/basıldığı yer [birden fazla yer varsa ilk belirtilen yer adı]; Yayıncı; Yayın yılı. Ulaşılabileceği adres: URL [erişim tarihi];

Örnek: Simons NE, Menzies B, Matthews M. A Short Course in Soil and Rock Slope Engineering. A Short Course in Soil and Rock Slope Engineering. [Internet] London: Thomas Telford Publishing; 2001. Ulaşılabileceği adres: <http://www.myilibrary.com?ID=93941> [Erişim tarihi:18 temmuz 2008].

Bu Sayının Konusu:
Erkek Ruh Sağlığı

Psikiyatride Güncel'de erkek ruh sağlığı konusunda bir sayı çıkarma fikri gündeme geldiğinde aklıma ilk olarak ta psikiyatri uzmanlık öğrencisi olduğum dönemlerdeki poliklinik görüşmeleri sırasında karşılaştığım erkek hastalar geldi. Bu hastaların kendilerinde ruhsal bir zorlanma olduğunu ifade etmeye çalışırken yaşadıkları ketlenmeyi, hissettikleri ama fark ettirmemeye çalıştıkları mahcubiyetlerini, ruhsal bozukluk görünümünün aşına olduğumuz tablolardan farklılıklarını anımsadım. En çok da depresif belirtileri olan erkek hastaların üzüntüden çok öfkeleniyor olmalarını... Neye karşıydı bu öfkeleri? Kendilerine mi, "zayıflıkları"na mı? Rutin kullandığımız değerlendirme araçlarıyla ne kadar çok öfkeyi gözden kaçırdığımızı düşündüm. Sonrasında alanyazında erkeklere has bir depresif klinik tablonun olup olamayacağına dair bir araştırma yapıp da cinsiyet rolleriyle uyumlu görünümeleri saptayabilecek ölçekler olduğunu keşfedip nedense rahatlamış hissetmiştim. Yıllar sonra bu ölçeklerden bazılarını Türkçeye kavuşturma fırsatını da bulabildiğimiz için mutluyum. Erkek ruh sağlığı sayısı işte bu düşüncelerle olgunlaşmaya başladı. Klinik uygulamalarımızda her gün karşılaştığımız ama belki de rutin değerlendirmelerimiz arasında kendilerine özgü birtakım farklılıklarına yeterince eğilemediğimiz erkek hastalarımızı daha iyi anlayabilmek, gereksinimlerini yeniden fark edebilmek ve onlara yardımcı olmaya çalışırken neler yapabileceğimizi gözden geçirmek için çok geniş bir perspektiften yazılara bu sayıda yer vermeye çalıştık. Erkek ruh sağlığı ve bozukluklarının epidemiyolojisini ve ruh sağlığı hizmetlerine ulaşım konusunda yaşadıkları çekinceleri Çınar YENİLMEZ kaleme aldı. Toplumsal cinsiyet rolleri ve "erkeklik" üzerine psikodinamik açıklamaları Sibel KOÇBİYYIK yazdı. Erken çocukluk döneminden yaş alıp hayatımızı gözden geçirmeye başlayacağımız dönemlere kadar farklı ruhsal bozukluk görünümelerini ve bunların erkeklere özgü yönlerini Yusuf ÖZTÜRK ve Sera YİĞİTER özetlediler. Erkeklerde görülen psikofizyolojik rahatsızlıkları ve hormonal değişimlerin ortaya çıkardığı "andropoz"un ruhsal yönleri için Ender CESUR ve Sinan YETKİN katkıda bulundular. Erkeklerin kişiliğini ve sık görülen kişilik bozukluklarını anlamamız için ipuçlarını İshak SAYGILI verdi. Hem kendilerine hem diğerlerine karşı şiddet davranışını sergilerken erkeklerdeki özgül yönlerin neler olduğunu Kazım Cihan CAN ve Halise DEVRİMCİ ÖZGÜVEN bize anlattılar. Her erkeğin hayatında bir dönüm noktası teşkil edebilecek baba olmayı ve babalık hallerini Önder KÜÇÜK ve Yankı YAZGAN topluca ele aldılar. Son olarak da psikoterapiye gelen erkeklerin yaşadıkları zorlukları aşmada neler yapabileceğimizi Demet GÜLEÇ ÖYEKÇİN tartıştı. Davetimizi kabul ederek yazıları oldukça sınırlı bir zamanda yazıp teslim eden tüm yazarlarımıza bir kere daha bu vesileyle teşekkür ederim. Elinizdeki bu sayı herkesten çok onların çalışmalarının bir eseridir. *Psikiyatride Güncel* yayın hayatına başladığından beri klinik uygulamada yaşanabilecek zorlanmaların üstünden gelmek için sahadaki psikiyatri uzmanlarının işine yarayacak sayılar oluşturmayı kendisine hedef olarak belirledi. Bu esnada ortaya konan sayıların hepsi bunun çok daha ötesine geçerek bir eğitim ve deneyim paylaşımı mecrasına dönüştü. Umuyorum ki elinizdeki bu sayı da önceki sayıların gerçekleştirdiği hedeflere ulaşır. Sayıda emeği olan herkesi ve yayın kurulunu bir kere daha kutluyorum.

Dr. Sedat Batmaz

Konuk Yayın Yönetmeni

0000-0003-0585-2184

İçindekiler

KIŞ 2024

Bu Sayının Konusu: Erkek Ruh Sağlığı

■ Önsöz	III
■ Erkeklerin ruh sağlığı: Epidemiyoloji, etiyoloji ve ruh sağlığına erişim <i>Çınar Yenilmez</i>	1
■ Toplumsal cinsiyet rolleri ve erkekliğin psikodinamiği <i>Sibel Koçbıyık</i>	11
■ Yaşam evrelerine göre erkeklerdeki ruhsal bozukluklar <i>Yusuf Öztürk, Sera Yiğiter</i>	21
■ Erkeklerde psikofizyolojik bozukluklar <i>Ender Cesur, Sinan Yetkin</i>	36
■ Erkeklerde kişilik boyutları ve kişilik bozuklukları <i>İshak Saygılı</i>	48
■ Erkeklerde şiddet ve intihar davranışı <i>Kazım Cihan Can, Halise Devrimci Özgüven</i>	63
■ Baba olmak ve babalık: Babalığın psikososyal yönleri <i>Önder Küçük, Yankı Yazgan</i>	73
■ Psikoterapide erkeklerle çalışmak: Güçlükleri Aşmak için pratik öneriler <i>Demet Güleç Öyekçin</i>	82

Erkeklerin ruh sağlığı: Epidemiyoloji, etiyoloji ve ruh sağlığına erişim

Çınar Yenilmez

Özgeçmiş: 1985 yılında İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesinden mezun olmuştur. 1996 yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı'nda uzmanlık eğitimini tamamlamıştır. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesinde 2001 yılında yardımcı doçent, 2008 yılında doçent ve 2014 yılında profesör olmuştur. Halen aynı bölümde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Çalışma alanları duygudurum bozuklukları, intiharlar, yaşlılık psikiyatrisi, sosyal psikiyatri ve kişilik bozukluklarıdır.

İletişim: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Meşelik/Eskişehir

e-posta: cinaryenilmez@gmail.com

ORCID: 0000-0002-1210-8313

ÖZET

Hem erkekler hem de kadınlar psikiyatrik sorunlar yaşarlar. Ancak bu sorunlar arasında bazı farklılıklar ve bu sorunları etkileyen farklı faktörler bulunmaktadır. Erkeklerin ruhsal sağlığı önemli fakat sıklıkla göz ardı edilen bir sağlık sorunudur. Ruhsal sorunlar erkekleri kadınlara göre farklı şekillerde etkileyebilir. Birçok araştırma, erkeklerin ruhsal sağlık alanında sessiz bir kriz yaşadığını belirtmiştir. Erkekler farklı belirtiler veya başa çıkma mekanizmaları sergileyebilir, bu durum tanının yanlış konulmasına neden olabilir. İntiharlar, alkol ve madde kullanım bozukluklarının yanı sıra tanı konulmamış anksiyete bozukluğu ve depresyon erkekler için önemli ruh sağlığı sorunlarıdır. Genetik yatkınlık, hormonal değişiklikler ve nörokimyasal dengesizlikler gibi biyolojik etkenler erkeklerde ruh sağlığı sorunlarının ortaya çıkmasına katkıda bulunur. Ayrıca toplumsal cinsiyet rolleri ve beklentileri, kültürel normlar ve sosyal baskılar gibi psikososyal ve kültürel etkenler de erkeklerin ruhsal iyilik hallerini etkileyebilir. Erkeklerin ruh sağlığına erişimi ile ilgili yaşanan aşikar sorunlar arasında; cinsiyet rolü ile ilişkili düşünceleri nedeniyle yardım almayı zayıflık olarak algulamaları, sosyal destek sistemlerini kadınlara göre daha az kullanmaları, duygularını kadınlara göre daha az ifade etmeleri, yardım istemek için başvurduklarında dahi erkeksi tutumu sürdürmeleri sayılmaktadır. Bununla birlikte sağlık hizmeti sunanların tedavi başvurularında, erkeklerle kadınlardan daha az süre geçirdiği, daha az ve daha kısa açıklamalar yaptıkları, toplumsal empatinin erkekler için eksik olduğu, medyanın erkekleri depresyonları hakkında sessiz kalmaya teşvik ettiği ve harekete geçirmek yerine onları eleştirdiği gibi faktörlerin de etkili olduğu bildirilmiştir.

Anahtar sözcükler: erkek ruh sağlığı, etiyoloji, epidemiyoloji, ruh sağlığına erişim

ABSTRACT

Men's mental health: Epidemiology, etiology, and access to mental health care

Both men and women experience psychiatric issues; however, there are differences in the problems that affect them and the contributing factors. Men's mental health is an essential but often overlooked health concern, which can affect them differently compared to women. Numerous studies have indicated that men are facing a silent crisis in mental health. Men may exhibit different symptoms or coping mechanisms, which can lead to misdiagnosis. Men commonly suffer from untreated anxiety disorders and depression, in addition to frequent cases of suicide, alcohol, and substance use disorders. Biological factors such as genetic predisposition, hormonal changes, and neurochemical imbalances contribute to mental health issues in men. Additionally, psychosocial and cultural factors like gender roles and expectations, cultural norms, and social pressures can influence men's mental well-being. Men's mental health faces challenges in terms of access to care, including perceptions of seeking help as a sign of weakness due to gender-related beliefs, less utilization of social support systems compared to women, reluctance to express emotions even when seeking help, shorter interactions with healthcare providers during treatment consultations, lower and briefer explanations, a lack of societal empathy towards men's mental health, and media portrayal that often criticizes men rather than encouraging them to speak up and seek help.

Keywords: men's mental health, etiology, epidemiology, access to mental health care